

НОВЕ СЛИКЕ

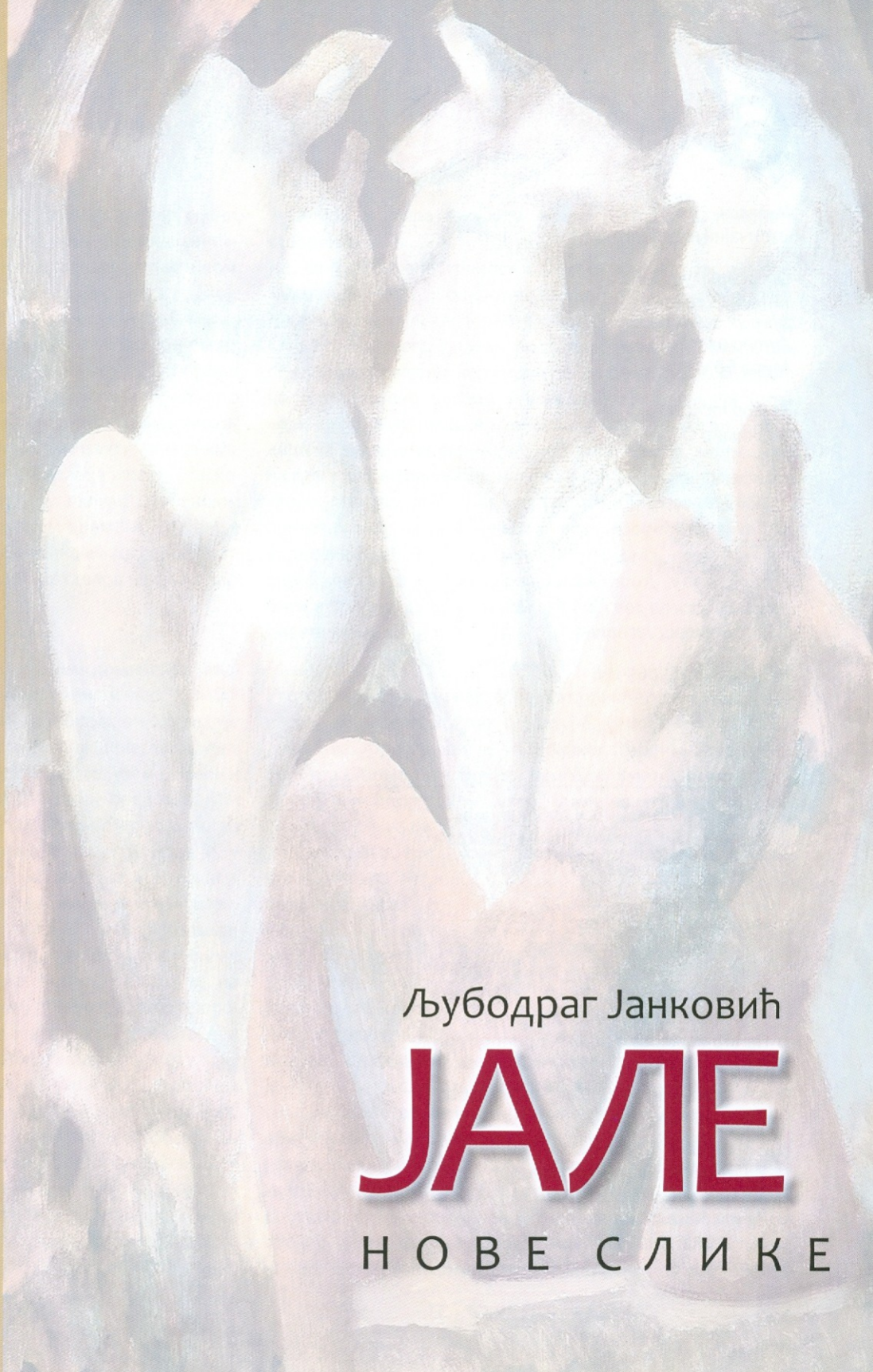

ГАЛЕРИЈА
ЗАВИЧАЈНОГ МУЗЕЈА
ЈАГОДИНА

25.IX - 20.X 2008.

Љубодраг Јанковић

Јале

Љубодраг Јанковић

ЈАЛЕ

Н О В Е С Л И К Е

ГАЛЕРИЈА
ЗАВИЧАЈНОГ МУЗЕЈА
ЈАГОДИНА

Издавач
Завичајни музеј Јагодина

Одговорни уредник
Милица Станојевић

Аутор изложбе
Мира Бојкић

Аутор текста
Звонимир Осречки

Дизајн каталога
Зоран Јевремовић

Тираж
500 примерака

Штампа
Папир комерц, Јагодина

ISBN 978-86-85065-11-8

Јагодина • 2008.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
75.071.1:929 Јанковић Љ. (083.824)
75(497.11) "19/20" (083.824)

ЈАНКОВИЋ, Љубодраг

Љубодраг Јанковић Јале : нове слике :
галерија Завичајног музеја, Јагодина / [аутор
текста Звонимир Осречки]. - Јагодина :
Завичајни музеј, 2008 (Јагодина :
Папир-комерц). - 16 стр. : репродукције ; 22
cm

Ауторова слика. - Тираж 500. - Љубодраг
Јанковић: стр. 15-16.

ISBN 978-86-85065-11-8

1. Осречки, Звонимир [аутор]

а) Јанковић, Љубодраг (1932-) - Сlike -

Изложбени каталози

COBISS.SR-ID 151306764

Више од пола века легитимише се публици и ликовној сцени, Љубодраг Јанковић Јале својом особеном, промишљеном, прочишћеном и давно заокруженом ликовном поетиком. Истрајавање на путу којим се ретко иде и на сликарству које се не би могло назвати лепим у уобичајеном значењу, могло је потрајати, одржати се и опстати захваљујући, пре свега, утемељености Јалетовог ликовног дела као целисходног уметничког органа, профилисаног и однегованог на чврстом онтолошком становишту, аутентичном семантичком поретку и специфичним морфолошко-синтаксичким ликовним конвенцијама. Уметност овог ствараоца и педагога, хомогенизовала се истрајношћу на другачијим, особенијим естетским вредностима а, с протоком времена, све више исказивала издвојеним сликарским језиком инокосног уметника запућеног највишим светковинама стваралаштва и раскошима велике и моћне слике.

Јале је опредељен за сликарство у којем доминирају видљиви елементи фантастичког, надреалистичког, симболичког и метафизичког. У потрази за узором, он откриљује завесе прапризора и призива амбијент прасцене, завирује у древно и извлачи потиснуто, трагајући за уземљењем и стваралачким надахнућем, проналазећи и предочавајући нам, затим, тај свој имагинарни, само у уметничком могућ свет, реконструишући га пред нама и поручујући да је, у ониричним и фантазмагоричним крајолицима, у вртovima са дивљим травама, на појилима, плажама и мирним водама, у сновима, препуштањима, лутањима или трагањима, за јутра, освита и уранка, у време ходочашћа или за време обредног чина, под сунцем и у маглинама, у бистрику, на рудини, уз обалу, у јутарњем лову, при гозби, код пророчишта, купалишта, старог светилишта и нових станишта, док траје неми дијалог, када рађају велики плодови или су у току посете запису, да је, дакле, у оностраним ауторовим очућењима, могуће све оно што његов ум и руке, дух и чула, могу измаштати, креативно осмислити и ликовно уобличити. Из тмина чудних вода, из осенчених простора подивљалог биља и дубина распуклог тла, израњају и помаљају се подбуле утопљенице, окамењени вртлари, громадни усамљени јахач Хоруса, борци, луталице, три парке, Хестија, пастири, исполинке, невесте и амазонке, Сузана и старци, јата птица,

Еукалион и Пира и многа друга очућена и тајновита створења.

Но, евидентна оностраност и заумност не фаворизује се у Јалетовом изразу у односу на иманентно му, рефлексивно. Напротив, Јале је, неспорно, ближи духовном, него чулном. Сlike су код њега, у првом реду, дела интелекта и ока, оне су слојевите уметничке структуре духовне грађе, компактне промишљене целине усаглашене са највишим онтолошким постулатима. Аутор је пажљив посматрач и проницљив аналитичар времена, простора и бића, непрестано на трагу најсуптилнијих понирања у танане психолошке црте својих ликова. Јалетове слике, иако представљачке и приказивачке, не доводе нас пред призоре и објекте свакодневице већ, као зорна уметничка дела, излазе из емпиријског света и стварају, њему насупрот, свет властитих бити и то тако да је, у ствари, он, тај свет властитих бити - бивствујући.

У готово фанатичном настојању да пронађе особени ликовни израз, Јале се присетио скулптуре, омиљене му још од дечаштва. Преузевши је из реалног тродимензионалног простора, коме по природи припада, уметник је вајарску форму инкорпорирао и „увео“ у илузивне призоре својих слика. „Преневши“, дакле, скулптуру на платно, Јале је утемељио особену ликовну поетику - „скулптурално сликарство“. Фигура антропоса, његово тело, будући иманентна вајарском изразу, готово је судбински додељена уметнику и у сликарству и он се томе није могао измаћи, таман и да је хтео. Отуда комплетно дело овог аутора и формално и суштински почива и темељи се на антропоцентричном схватању по којем је човек средиште света и крајња сврха његовог развитка.

Полазед од оваквог „вјерују“ и скулптуралних форми, Јале је конституисао ликовни свет који се, у доброј мери, заснива на деформитетима укомпонованих облика и свесном одступању од класичне ликовне форме. То је, за овог ствараоца, бит при компоновању ликовног исказа, услов за испољавање одређених естетских вредности, оруђе за досезање суптилног ликовно-психолошког сплета, у чијем је средишту тежња да се дело хармонизује кроз драматско и, најзад, естетски параметар од суштинског значаја за пер-

ципирање његове слике. Потенцирајући „неслагање“ и „пластички карактер“, Јале је открио пут који га је одвео у пределе нарочитих естетских лепота, до низа уметничких вредности хијерархијски устројених услед којих је „неслагање“ и укомпоновао у слику.

Надређени облици су људска односно женска тела. Пренаглашене и доминантне контуре жена-дивова дате су у форми моћних, великолепних, величанствених и незаборавних кипова. Ови споменички облици нису декоративни, већ су ауторитативни, аутохтони, аутаркични и аутентични. Обилују знатношћу и својствима онога што се не може избрисати из сећања. Праве су телесне сензације. Зраче титанством у својој бесконачној непокретности, мирноћи, ванвремености и узвишености. То су чисти облици огољене, готово апстрактне, форме женских колоса - метафизични, ентелехични, самосврисходни, натурални, моћни и монументални, овални и тешки, готово незграпни, попут телесних облика које карактерише мишићна структура мушкараца а свежина, белина сензуалност девојака. Натприродна снага и девојачка чистота служе за понос овим женкама, пасивним и незаинтересованим, али достојанственим у недељању, доколици и ишчекивању. Оне су верујућа бића. Колена су им црвена од клечања при молитви. Задојене су митском идеологијом из имагинаријума паганских религија коју спроводе кроз појединачне и колективне ритуале, обреде и светковине. Опсесивно опседнуте нагоном гледања, уживају у показивању нагих тела. Воле да се огледају у води а чин самопосматрања доживљавају као ексклузивну самосвојност, љубоморно самодопадање и савршену слику о себи. Тај идеал затим преносе и шире на целокупну женску заједницу у коју се ритуално, кроз колективне обреде, удружују стварајући својеврсне „јединице живота“ попут каквих натуралних племенских насеља.

Евидентан егзибиционизам Јалетових женских ликова, међутим, нема облик испољавања неконтролисаних страсти и наметнуте еротике. Њихова обнаженост није усмерена ка буђењу чулног, у њој нема телесне насладе, већ симболише тежњу за размножавањем, за репродукцијом, усмерена је ка продужењу и увећању живота, ка распрострањању и стварању нових облика. Лишене вештачког сјаја, мелодраматичног декора, театралности и отмености, оне проносе мермерни мир и зраче стеновитом хладноћом. Не исијавају ова женска бића спокој углађене и равнодушне лепоте, већ дрхтаје сваког дамара тела и притајене слутње које насељавају њихову душу.

Ова психолошка треперења Јале зналачки бележи прагматичном употребом интровертног колорита потенцирајући

их и издижући поврх поруке коју смо примили кроз ликовни опис. Боја је овде средство и материја, вредност по себи, чулна маса којом се „пуне“ и изливају форме и појачавају волумени, усклађује ритмичност контура, хармонизује дело и у њега уноси унутрашње време. Фигуре жена-дивова, са својим измењеним облицима, осветљене у унутрашњости слике и заоденуте сенкама тамних позадина, својим волуменом и громадношћу још интензивније добијају на приказивачкој сугестивности целокупног амбијента у којем проводе време. Ради се, најчешће, о измештеном простору обраслом биљем и опасаном стењем, близу воде, испод небеског свода, Није то, наравно, реалан физис, природа, већ иреална, фантастична и симболична имагинарна сцена, архетипски простор, нека заштићена и стабилна средина најближа природном стању у којем су на снази ананке и благостање, а катексични житељи су, у духовном и телесном погледу, једнаки и имају иста права на све. У амбијенту у којем се непрестано одржава архаично и блажено стање неограничене владавине начела неке врсте опуштености, исликани телурни облици стоје, седе или леже заковани, укореењени и распрострајени по тлу или уроњени у воду, као симболи вечне стопљености са Геом, неограниченог нарцизма и свемоћи.

У ономе што Јале слика огледа се доследан метод, поштовање форме и композиције, разуман ред и никада лирична допадљивост. Јале је однеговао јединствен слободан ликовни израз који његово уметничко дело удаљава од традиционалних вредности овдашње ликовне сцене. Његова истрајност на „истом сликарству“ и „једној слици“ својеврсна је стваралачка виталност и самозаветност која носи елементе фанатичности. Оно што је на тај начин Јале достигао - многозначно естетски вредно уметничко дело јединственог личног печата - није окувао неким својим формалним законима, нити је око тога ширио приче и фаму. Он за то није ни имао потребе, јер је, конституишући свој спецификум, пронашао и однеговао сопствени стил, дошао до вредности саме по себи, до дела које је даље само собом делало.

Отуда је Јалетова уметност - оригинална, дубока, зрела и зорна - и данас отворена, стваралаштво без коначне поруке, без нужног и предвидљивог свршетка а са бројним још неначетим и неисписаним страницама и у смислу даље идејно-тематске диверсификације, али и у могућностима његовог разноврсног и разноликог тумачења.

ТРАГАЊЕ
уље на платну
50x61 cm
1988.

ХЕСТИЈА
комбин. техника на платну
61x50 cm
1997.

ЛЕТО
уље на платну
54x65 cm
2001.

ФЕЛЕМОН И БАУКИДА
комбин. техника на платну
65x81 см
2002.

КУПАЛИШТЕ
комбин. техника на платну
55x46 cm
2003.

ПРЕПУШТАЊЕ
комбин. техника на платну
92x72,5 см

ОБРЕДНО КУПАЊЕ
комбин. техника на платну
60x73 cm

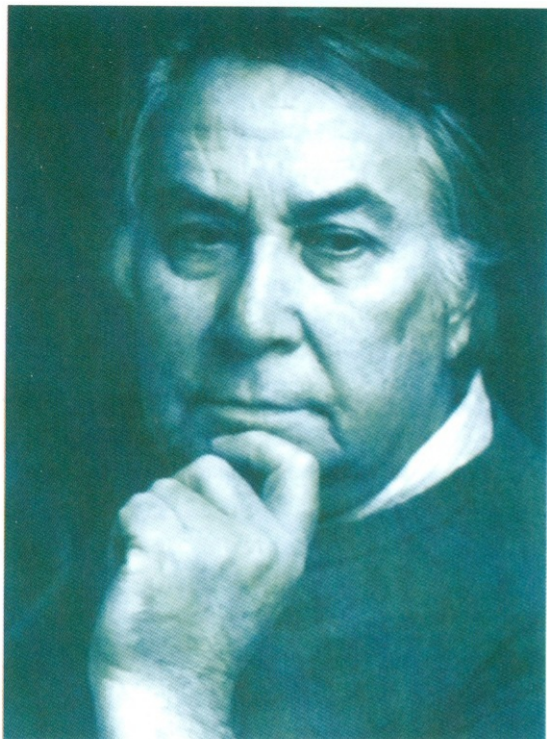
СТАРО СВЕТИЛИШТЕ
комбин. техника на платну
65x81 см
2005.

НОВО СТАНИШТЕ
комбин. техника на платну
60x73 cm
2006.

ОБАЛА
комбин. техника на платну
60x73 см
2004.

Љубодраг Јанковић Јале рођен је 9. марта 1932. године у Пироту. Отац Радомир био је фабрички радник у Јагодина, а мајка Ружица била је домаћица. Основну школу и четири разреда ондашње ниже гимназије са малом матуrom завршио је у Јагодина, своме завичајном граду.

Од 1947. до 1951. године, похађа средњу школу за примењену уметност (одсек графика) у класи професора М.С. Петрова. Потом је, године 1954., дипломирао на Академији примењених уметности (одсек сликарство) у класи професора Винка Грдана.

До 1968. године бавио се разним дисциплинама из области примењене уметности, а као илустратор сарађивао је са више издавачких кућа. Године 1962., изабран је за асистента на одсеку примењеног сликарства на Академији примењених уметности у Београду, а пет година касније, изабран је за доцента (на предмету Вечерњи акт).

Члан УЛУПУДС-а постао је 1957. године, а у чланство УЛУС-а примљен је 1961. Поред низа самосталних изложби, учествовао је на многим колективним изложбама у земљи и иностранству. Био је редовни професор (на предмету Акт) на Факултету примењених уметности у Београду.

САМОСТАЛНЕ ИЗЛОЖБЕ

- 1962. Београд, галерија УЛУС, слике
- 1965. Београд, галерија Графички колектив, цртежи
- 1969. Београд, галерија Графички колектив, слике
Нови Сад, галерија Трибина младих, слике
- 1973. Београд, ликовна галерија Културног центра
Београда, слике
Скопље, галерија Центра за културу, слике
- 1974. Светозарево, Музеј наивне уметности, слике
- 1979. Београд, ликовна галерија Културног центра
Београда, слике
- 1980. Београд, галерија Интерконтинентал, слике
- 1983. Београд, галерија НУ Браћа Стаменковић, цртежи
- 1986. Светозарево, галерија Завичајног музеја, цртежи и
графике
- 1988. Ваљево, Модерна галерија, слике и цртежи - рани
период
- 1996. Београд, галерија Верица, слике, период 1960-1978.
Београд, ликовна галерија Културног центра, слике
период 1978-1996.
- 1997. Зрењанин, Савремена галерија, слике
Београд, Инком АРТ, слике
- 1998. Пирот, Градска галерија, слике, избор 1960-1998.
Ниш, Галерија савремене уметности, слике, избор
1960-1998.
Јагодина, Центар за културу, слике
- 1999. Земун, Галерија 107, слике, избор из циклуса
1972-1999.
- 2002. Пожега, Градска галерија, слике
Чачак, Ликовни салон Дома културе, слике
- 2004. Београд, ликовна галерија Културног центра
Београда, мале скулптуре и цртежи
- 2005. Париз, Културни центар Србије и Црне Горе, слике и
цртежи (Љ. Јанковић, Р. Лалић, С. Зечевић)
Београд, Галерија „Париски круг“, слике и цртежи,
(Љ. Јанковић, Р. Лалић, С. Зечевић)
Лазаревац, Центар за културу, слике, избор
1970-2005.
- 2007. Београд, галерија Еуроцентар, самостална изложба
слика поводом промоције монографије Љ. Јанковића
Ваљево, Модерна галерија, самостална изложба
„Један сликар, једна слика“ („Пастир“, триптих,
1998.)
- 2008. Крагујевац, Галерија Народног музеја,
ретроспективна изложба слика
Београд, Галерија „Дар-Мар“, самостална изложба
слика „Покретни празник“
Јагодина, промотивна самостална изложба „Нове
слике“, Завичајни музеј Јагодина

НАГРАДЕ И ПРИЗНАЊА

- 1967.
- Награда „Невен” за илустрацију у Новом саду
- 1973.
- Награда „Светозар Марковић” за сликарство у Светозареву
- 1974.
- Награда за сликарство Удружења ликовних уметника Србије (Златна палета)
 - Специјална награда на VIII меморијалу Надежда Петровић у Чачку
- 1975.
- Откупна награда „Југоекспорта” на XV Октобарском салону
 - Трећа откупна награда на изложби „Београд - инспирација сликара”
- 1976.
- Прва откупна награда на изложби „Београд - инспирација сликара”
- 1978.
- Откупна награда СИЗ-а Културе Војводине на VI Тријеналу савременог југословенског цртежа у Сомбору
- 1981.
- Прва награда за сликарство на изложби „НОБ у делима ликовних уметника Југославије”
- 1982.
- Прва награда за цртеж на изложби „Београд 1982.”
- 1986.
- Велика плакета Универзитета уметности са дипломом
- 1997.
- Награда „Политике” за сликарство из фонда „Владислав Рибникар”
 - Награда за животно дело УЛУПУДС-а
- 2007.
- Посебно признање за врхунски допринос националној култури Републике Србије
- 2008.
- Награда „Златни беоцуг” Културно-просветне заједнице Београда за трајни допринос култури у 2007. години.

ИЗЛОЖЕНЕ СЛИКЕ

1. **Луталице** • уље на платну, 61x50 cm, 1983.
2. **Трагање** • уље на платну, 50x61 cm, 1988.
3. **Бистрик** • комбинована техника, 46x55 cm, 1994.
4. **Седећа жена** • комбинов. техника, 61x50 cm, 1997.
5. **Невеста 2** • комбинована техника, 61x50 cm, 2005.
6. **Неми дијалог** • комбинов. техника, 65x81 cm, 2002.
7. **Посета запису** • комбинов. техника, 46x55 cm, 2003.
8. **Купалиште** • комбинована техника, 55x46 cm, 2003.
9. **Деукалион и Пира** • комб. техника, 58x85 cm, 2003.
10. **На рудини** • комбинована техника, 54x65 cm, 2004.
11. **Двоје** • комбинована техника, 60x73 cm, 2004.
12. **Обала** • комбинована техника, 60x73 cm, 2004.
13. **Јутро** • комбинована техника, 73x81 cm, 2004.
14. **Гозба X** • комбинована техника, 60x73 cm, 2004.
15. **Сузана и старци** • комбин. техника, 41x23 cm, 2004.
16. **Горке траве** • комбин. техника, 73x81 cm, 2004.
17. **Обредни чин** • комбинов. техника, 65x81 cm, 2005.
18. **Старо светилиште** • комб. техника, 65x81 cm, 2005.
19. **Обредно купање** • комбин. техника, 60x73 cm, 2005.
20. **Јутро у пољу** • комбинов. техника, 60x73 cm, 2005.
21. **Свечаност** • комбинована техника, 60x73 cm, 2006.
22. **Дан птица** • комбинована техника, 65x81 cm, 2006.
23. **Ново станиште** • комбин. техника, 60x73 cm, 2006.
24. **Пророчиште** • комбинов. техника, 65x81 cm, 2006.
25. **Уранак** • комбинована техника, 50x61 cm, 2007.
26. **Трагом светлости** • комб. техника, 81x65 cm, 2007.
27. **Ходочашће** • комбинована техника, 60x73 cm, 2007.
28. **Исполинке** • комбинована техника, 65x81 cm, 2008.
29. **Елегија** • комбинована техника, 60x73 cm, 2008.
30. **Амазонке** • комбинована техника, 65x81 cm, 2008.

предња корица - кат. бр.8

задња корица - Хестија • комбин. техника, 61x50 cm, 1997.

design / zodesign

ЗАВИЧАЈНИ
МУЗЕЈ
ЈАГОДИНА